

Selskabet for udbudsret d. 14. januar 2015

Udbud med forhandling samt offentliggørelse af
evalueringsmodeller

ved

Henrik Fausing

Projektdirektør Dansk Byggeri

Udbudsloven og evalueringskriterier

- ”§ 158. En ordregiver skal i udbudsmaterialet, ud over angivelse af tildelingskriteriet og eventuelle under- og delkriterier, **beskrive evalueringsmetoden samt beskrive, hvad der tillægges betydning ved tilbudsevalueringen.**
- Stk. 2. En evalueringsmetode, der er beskrevet i udbudsmaterialet i overensstemmelse med stk. 1, kan ikke tilsidesættes af klage- og retsinstanser, hvis den er gennemsigtig og overholder ligebehandlingsprincippet.”

Om tildelingen i direktivet i dir. 2014/24

- , Der er nu tre tildelingskriterier:
 - Pris
 - Omkostninger
 - Bedste forhold mellem pris og omkostninger

Om tildelingen i direktivet

- ”Art 67, stk. 5: Den ordregivende myndighed angiver i udbudsdokumenterne, hvordan den relativt vil vægte de kriterier, der er valgt med henblik på at afgøre, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige, undtagen når dette er bestemt på grundlag af prisen alene.
- Denne vægtning kan angives ved fastsættelse af en ramme med et passende maksimalt udsving.
- Hvis vægtning ikke er mulig af objektive årsager, angiver den ordregivende myndighed kriterierne i prioriteret rækkefølge.”

Gennemsigtighedsprincippet

- Gennemsigtighed er en delmængde af ligebehandlingsgrundsætningen
- Ved gennemsigtighed forstås:
 - Et krav til ordregiver om at sikre, at udbudsproceduren gøres gennemsigtig i et sådant omfang, at tilbudsgiverne har reel mulighed for at håndhæve deres rettigheder.
- Eks C-470/99 Universale Bau AG: præmis 91 og 92:
 - 91: Ligebehandlingsprincippet, som ligger til grund for direktiverne om indgåelse af offentlige kontrakter, indebærer nemlig en forpligtigelse til gennemsigtighed, således at det er muligt at fastslå, at princippet er blevet overholdt
 - 92: Denne gennemsigtighedsforpligtigelse, der påhviler den ordregivende myndighed, består i at sikre en passende grad af offentlighed til fordel for enhver potentiel tilbudsgiver, der gør det muligt at åbne markedet for tjenesteydelser for konkurrence og at kontrollere, at udbudsprocedurerne er upartiske ...

Gennemsigtighed

- Min påstand: Hvis ikke evalueringskriterierne offentliggøres på forhånd, kan tildelingens rigtighed ikke efterprøves

Hvor beskriver direktivet gennemsigtighed i tildelingen

- For tildelingskriteriet ”omkostninger” gælder:

- ”Art 68, stk. 2. Hvis de ordregivende myndigheder vurderer omkostningerne ud fra en beregning af livscyklusomkostningerne, angiver de i udbudsdokumenterne, hvilke data tilbudsgiverne skal fremlægge, **og hvilken metode** den ordregivende myndighed vil anvende til at bestemme livscyklusomkostningerne på grundlag af disse data.”
- Omkostninger er kvantitative. Kvalitet kan både være kvantitativ og kvalitativ.
- Kvalitative kriterier er vanskeligere kontrollerbare end kvantitative kriterier. Eksempel: Hvordan måles æstetik?
- Når det gælder, at metoden for omkostninger jf. art. 68, stk. 2, skal angives, må det så meget desto mere gælde for kriteriet: **Det bedste forhold mellem pris og kvalitet**, som altid bør indeholde et pris- eller omkostningselement, jf. præmis 90:
- ”Præmis 90 :For at sikre overholdelsen af princippet om ligebehandling ved tildelingen af kontrakter bør de ordregivende myndigheder være forpligtet til at skabe den gennemsigtighed, der er nødvendig for, at alle tilbudsgivere kan være **rimeligt informeret om de kriterier og ordninger**, der anvendes i forbindelse med beslutningen om tildeling af kontrakter. Ordregivende myndigheder bør derfor være forpligtet til at oplyse, hvilke kriterier de anvender for tildelingen af kontrakten, og hvordan de relativt vægter de enkelte kriterier.”

Hvor beskriver direktivet gennemsigthed i tildelingen

- Præmis 92: ”De valgte tildelingskriterier bør ikke give den ordregivende myndighed ubegrænset valgfrihed, og de bør sikre muligheden for effektiv og fair konkurrence og skal være ledsaget af ordninger, der muliggør effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger.”
- Hvis evalueringskriterierne fastsættes efter tildelingsvurderingen, svarer det matematisk til at stille en ligning op med mange ubekendte, og den ligning har som bekendt mange løsninger, hvilket i realiteten giver ordregiver ubegrænset valgfrihed. Det er ingen sag at regne baglæns og finde den evalueringsmodel, der giver den ønskede vinder. Det muliggør ikke effektiv kontrol
- Evalueringsmodeller, der fastsættes efter licitationen, muliggør ikke fair konkurrence

Hvilke lande kræver allerede efter direktiv 2004/14/EU evalueringskriterierne oplyst på forhånd

- Italien
 - Polen
 - Tyskland
 - Rumænien
 - England
 - Spanien
- EU Kommissionens holdning i forhold til direktiv 2014/24/EU er klar:
Evalueringsskriterierne skal oplyses på forhånd

Lad os tage direktivet efter dets ordlyd

- ”Præmis 90: ...Det bør udtrykkeligt fastsættes, at det økonomisk mest fordelagtige tilbud bør vurderes på grundlag af det bedste forhold mellem pris og kvalitet, hvilket altid bør indeholde et pris- eller omkostningselement...”

Et eksempel hvor forholdet mellem pris og kvalitet lader sig beregne direkte

- En ordregiver køber en maskine
- Afgørende for ordregivers valg er forholdet mellem anskaffelsespris og tilbudt garanteret levetid, hvilket udtrykker forholdet mellem pris/kvalitet.
- Da vi direkte kan beregne forholdet mellem pris og kvalitet, svarer det til, at vi har valgt, at underkriterierne pris og kvalitet hver vægter 50%.
- "Præmis 90: ...Det bør udtrykkeligt fastsættes, at det økonomisk mest fordelagtige tilbud bør vurderes på grundlag af det bedste forhold mellem pris og kvalitet, hvilket altid bør indeholde et pris- eller omkostningselement..."

Forholdet mellem pris og kvalitet

- A tilbyder en maskine, der koster 500.000 kr., med en garanteret driftsperiode på 160.000 timer
- B tilbyder en maskine, der koster 1 mio. kr. med en garanteret driftsperiode på 320.001 timer

Forholdet mellem pris og kvalitet:

A: $(500.000/160.000) = 3,125$ kr./time

B: $(1.000.000/320.001) = 3,1249902$ kr./time

Da $B = 3,1249902$ kr./time $<$ $A = 3,125$ kr./time har B det mest fordelagtige forhold mellem pris og kvalitet, som vægter lige meget

Markedsanalyse for maskiner

KR X 1000	250	500	750	1.000	1.250	1.500
Antal Timer x 1000	80	160	240	320	400	480

Forventningen til pris og kvalitet kan give anledning til følgende pointmodeller for pris henholdsvis kvalitet:

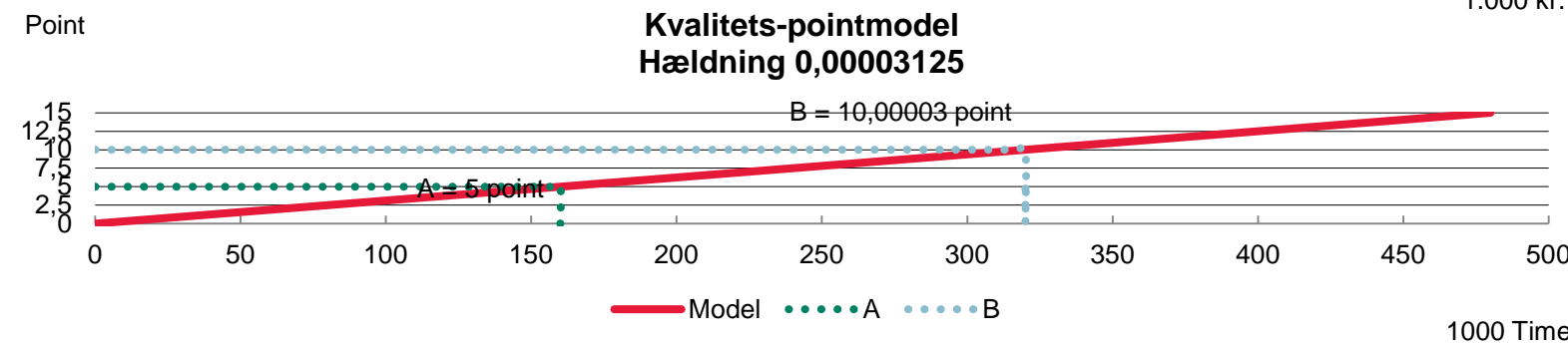
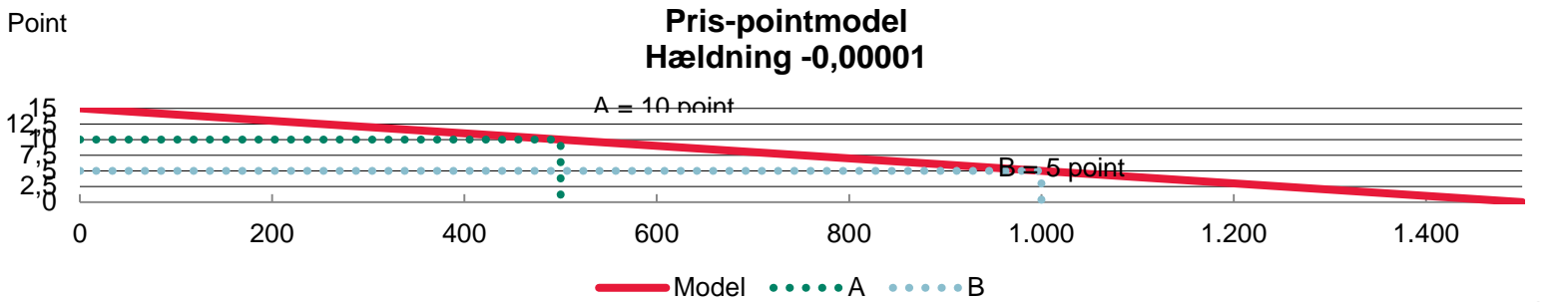
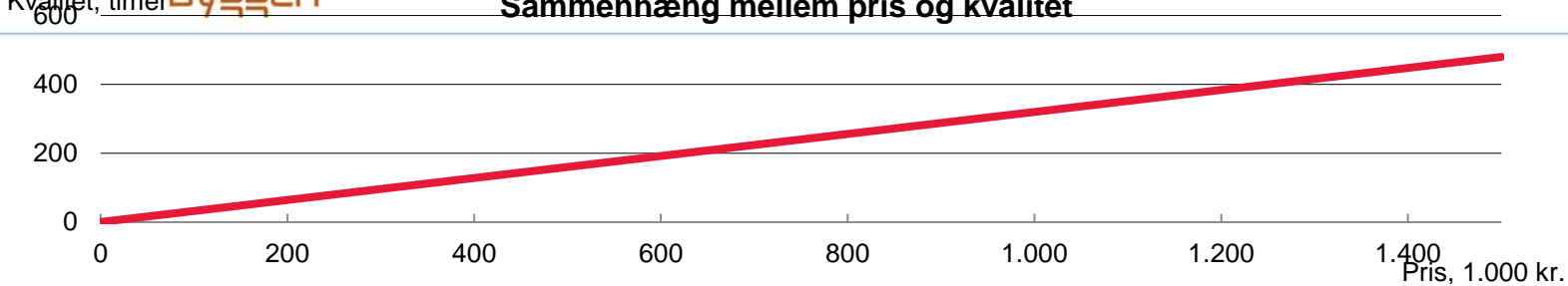
Tilbudspris: $Y = -0,00001 X + 15$

X: kroner; Y: point

Kvalitet: $Y = 0,00003125 X$

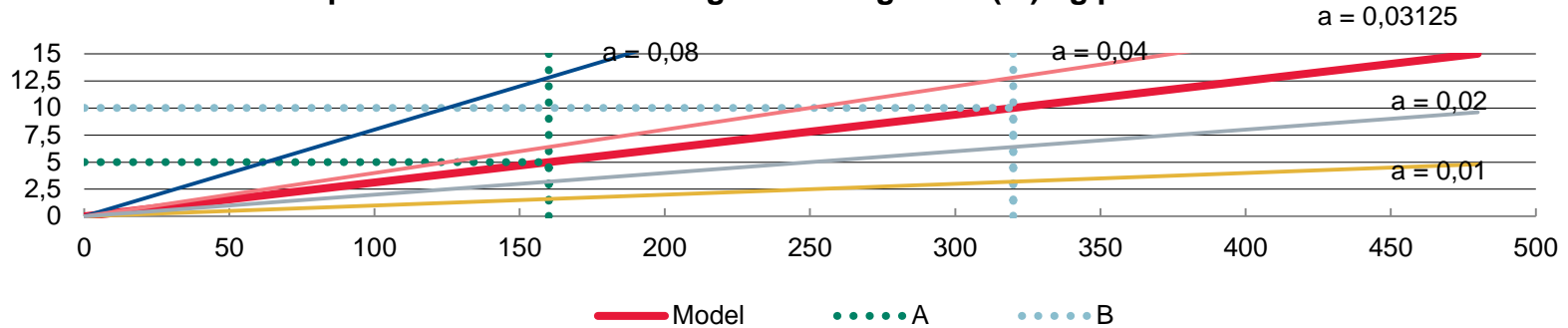
X: timer; Y: point

Sammenhæng mellem pris og kvalitet

Vinder ved forskellige pointberegninger for kvalitet

Kvalitets-pointmodel med forskellige hældninger * 10^{-3} og pr. 1000 timer

Hældning	Bud	Point for pris	Point for kvalitet	Point 50/50
0,00008	A	10	12,80000	11,40000
	B	5	25,60008	15,30004
0,00004	A	10	6,40000	8,20000
	B	5	12,80004	8,90002
0,00003125	A	10	5,00000	7,50000
	B	5	10,00003	7,50002
0,00002	A	10	3,20000	6,60000
	B	5	6,40002	5,70001
0,00001	A	10	1,60000	5,80000
	B	5	3,20001	4,10001

De angivne vægte

Udbyder har pligt til at angive den relative vægt af de valgte underkriterier.

Vi valgte, at vægte pris 50 % og kvalitet 50%

men

Med en hædningskoefficient på prisen på $-0,00001$ og hædningskoefficienter på kvalitet:

0,00008 : 27,6% pris og kvalitet 72,4%

0,00004: 43,9% pris og kvalitet 56,%

0,00003125: 50,0% pris og kvalitet 50,0%

0,00002: 61,0% pris og kvalitet 39,0%

0,00001: 75,8% pris og kvalitet 24,2%

Præmis 92: "De valgte tildelingskriterier bør ikke give den ordregivende myndighed ubegrænset valgfrihed, og de bør sikre muligheden for effektiv og fair konkurrence og skal være ledsaget af ordninger, der muliggør effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger."

Konklusion

- Vælges pointmodel efter licitation, er det usandsynligt, at de annoncerede relative vægte bibeholdes
- Vægtene siger intet. Det er det indbyrdes forhold mellem modellerne (og den tilhørende vægt), der er relevant.
- Vælges vægtmodel efter licitationen uden meget nøje kendskab til markedet, ændres den annoncerede relative vægtfordeling med en sandsynlighed på 99,999999.....% i strid med kravet om ligebehandling og gennemsigtighed, og kravet om at tildelingskriterierne ikke må ændres under udbudsprocessen.
- Hvis man annoncerer både den relative vægt og pointmodeller, vil kombinationen af vægt og pointmodel være udtryk for, hvordan udbyder relativt vælger det økonomisk mest fordelagtige tilbud, og hvordan det kan kontrolleres. Udbuddet vil i dette tilfælde leve op til kravet om ligebehandling, herunder kravet til gennemsigtighed.

Sandsynliggørelse af min påstand

- Vi vægter æbler, pærer og bananer således:
 - Æbler 50 %
 - Pærer 20 %
 - Bananer 30 %
 - I alt 100 %

- Det kunne også have været:
 - Pris 50 %
 - Kvalitet 20 %
 - Miljø 30 %
 - I alt 100 %

Eksempel

- Vi køber 100 stk. frugt bestående af æbler (10 kr./Stk), pærer (5 kr./Stk) og bananer (3 kr./Stk), hvor vi vægter æbler 50 %, pærer 30 % og bananer 20 %

Reel vægt i forhold til pris

Frugt	Vægt efter Stk. %	Stk.	Antal Stk.	Enhedspris	Samlet pris	Vægt efter pris %
Æbler	50	100	50	10	500	72,5
Pærer	20	100	20	5	100	14,5
Bananer	30	100	30	3	90	13
I alt	100	100	100	6,9	690	100

Om vægte

- Fastsættes vægte i procent, er det hundrededele.
- Med mindre vi ved, hvad % skal tages af: Lagkager, stk., kg, pris, kvalitet mv. er procenten uden reel information
- Hvis evalueringsmetoden ikke oplyses før tilbudsafgivelsen, er det i strid med gennemsigtighedsprincippet og dermed ligebehandlingsprincippet.

Vi samler byggeri, anlæg og industri

dansk
byggeri